

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Антошко М.О.

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
Національна музична академія України
імені П.І. Чайковського*

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО В КУЛЬТУРІ КИТАЮ: СТАНОВЛЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ ТРАДИЦІЇ

Проблема музичної культури завжди цікавила науковців. Вивченням культурної спадщини країн Сходу за дослідженнями М.Є. Кравцової займались: Д. Кітлі, М. Лева, Д. Мейджор, К. Чан, Дж. Лю, А. Райт, Ф. Токей, С. Цоерен, Д. Кнектегес, Р. Матер, Дж. Хайтауер, Х. Франкель тощо [3].

Звернувшись до витоків китайського мистецтва, знаходимо цікаві факти стосовно першого знайомства європейської культури із мистецтвом Китаю. За ствердженнями Кравцової М.Є. перші записи стосовно культурних традицій Китаю ми знаходимо у щоденнику відомого венеціанського торговця Марко Поло (1254-1324). Також відомою працею є робота Ф. Байкова (1612-1663), яка носить назву «Статейний список» та відображає унікальні моменти життя місцевого населення. Ця праця була перекладена на декілька мов – латинську, німецьку, англійську, голландську та французьку мови. Звернувшись до історичних фактів, вивченням китайської культури зайалося духовенство, зокрема це був орден єзуїтів, який з'явився у Китаї в кінці XVII–XVI століття. Саме італійський монах Маттео Річчі (1554-1610) вважається одним із засновників китаєзнавства, адже, проживши значний період часу в Китаї, він вивчив мову та традиції і виклав на китайській мові християнські догми. Важливу роль у розвитку китайського мистецтва зіграв англійський вчений Д. Легг (1815-1897), який зробив переклад філософських китайських книг, як даоських, так і конфуціанських. Е. Грем (1919-1990) вивчав питання даоської та конфуціанської філософії. Автором праці «Історія китайської держави» був О. Франке (1863-1946), який в своєму дослідженні піднімає питання ідеології імперського Китаю та історії конфуціанства. Питання релігії висвітлює вчений Я.Я. де Гроот (1854-1921) у своїй праці «Релігії

Китаю». Поряд з науковцем, проблемами релігії також займалися Е. Шаванн (1865-1918), П. Пельо (1878-1945), А. Масперо (1883-1945). Етнологічні питання підіймав В. Грубе (1855-1908), який досліджував традиції та звичаї Китаю. Поряд з В. Грубе, ці питання цікавили й німецького вченого Е. Еберхарда (1909). Серед представників китайського народу виокремлюються такі науковці, які займалися питаннями освіти та науки – Лю Лянь, Сі Даофен, Сюй Чже тощо. Одними з перших китайських музичних діячів XIX століття стали Не Ера, Сі Сін-хая, Хуан Цзи, Чжан Шу, Люй Цзи, Хо Лу-тіна, Хе Ші-де, Ма Сі-цуна [3].

У другій половині XIX століття китайська культура зацікавила такі європейські держави, як Німеччина, Франція, Голландія, Англія та Америка. Це все спіткало до більш поглибленого вивчення традицій та літературної спадщини Китаю. Адже, саме поезія знайомить з духовними устоями та ментальністю китайського народу. Відомим вченим в області міфології, обрядових традицій та історії культури Китаю був – М. Гране (1884-1940), вивчав питання історії китайської філософії та літератури А. Уейлі (1889-1966). Історію фонології китайської мови досліджував Б. Карлгрен (1889-1979), який був засновником шведської синологічної школи, яка займалась питаннями духовної культури країни. Слід назвати ще дослідників китайської культури, серед яких: Х. Дабс (1892-1969), Е. Балаш (1905-1963), Д. Боде (1909-2003). Не можемо обминути й такого великого вченого як В. Васильєва (1818-1900), який є засновником кафедри китайської мови Санкт-Петербурзького університету. Саме йому належить ряд праць, направлених на вивчення історії, релігії, географії та літератури цієї країни. Науковець увійшов до історії як дослідник буддизму. Продовжив роботу В. Васильєва його учень – В. Алексєєв (1880-1951). Питання театрального життя Китаю підіймали в своїх працях такі дослідники, як В. Виноградова [1], В. Малявін, С. Фіцджеральд [3]. Давня культура країн Сходу, зокрема Китаю, завжди привертала увагу українського народу, адже вона є цікавою для нас своєю історією, що корінням уходить у давнину. Народна музика завжди займала чільне в культурі даної країни, адже відображала самобутність китайського народу. Відомими працями, що були присвячені вивченню народного мистецтва стали дослідження Ю.В. Тавровського, Г.О. Шнеерсона, В.С. Виноградова. Серед представників китайського народу, проблему народного фольклору та композиції вивчали Ю Чі Хонга, Тун Дао Ціна, Сун Мін

Чу, Ван Гуанчі, Ян Ін Лю, Ю Куан Інга. Питання впливу народних тенденцій на оркестрову та фортепіанну музику підіймає піаніст та музикознавець Чжоу Лонг та поряд з ним – Р. Клеменс та Л. Пісано.

Як зазначає науковець Шнеерсон Г.О., проблему «європеїзації» музики підіймає китайський дослідник Люй Цзи, який стверджує, що музика повинна зберегти свій національний зміст. Питання освоєння музичної культури Заходу знаходимо у судженнях музичних діячів та композиторів Хо Лу-тіна та Ма Си-цуна. Цікавими є статті Ін Фалу про важливість розвитку традиційної китайської музики та дослідження композиторів Ма Ке, присвячена китайській народній пісні та Лі Хуань-чжи, про засновника нової китайської музики Сі Сін-хая. Важливим фактом є те, що саме Ін Фалу в своїх дослідженнях подає відомості щодо древніх музичних інструментів Шанської епохи (1766-1122) [4].

Отже, витоки музичного мистецтва та виховання давнього Китаю своїм корінням уходять в давнину. Культура країн Сходу відрізняється єдністю та своєрідністю. Музика відіграла велику роль в житті стародавніх китайців. Світогляд китайців побудований на баченні природи як живого організму. На основі вивчення питань з філософсько-релігійним навантаженням, знаходимо відповіді на постановку питання музичного мистецтва країн Сходу, адже саме східна філософія здійснила вплив на світогляд та культуру цих країн. Було виокремлено історичні імена діячів, які безпосередньо вплинули на розвиток китайського мистецтва, завдяки яким були з'ясовані культурні традиції країн Сходу. На основі вивчення даної проблематики, виявлено процеси розвитку культури Китаю.

Список використаних джерел:

1. Виноградов В. Музыка в Китайской Народной Республике. Москва : Советский композитор, 1959. 86 с.
2. Гришелева Л.Д. Формирование японской национальной культуры. Москва : Наука, 1986. 286 с.
3. Кравцова М.Є. История культуры Китая. 4-е изд., испр. и доп. Санкт-Петербург : «Издательство ПЛАНЕТА МУЗЫКИ»; Издательство «Лань», 2011. 416 с.: – (Мир культуры, истории и философии).
4. Шнеерсон Г. Музыкальная культура Китая. Москва : Музгиз, 1952. 250 с.: ил.